

Данијела Д. Костадиновић¹
Универзитет у Нишу
Филозофски факултет
Департаман за српску и компаративну књижевност

Претходно саопштење
УДК 821.163.41.09-84
Примљен 22. XII 2012.

НАРОДНА ПОРЕЂЕЊА ИЗ ЛЕСКОВАЧКОГ КРАЈА

У раду је презентована грађа везана за народна поређења из лесковачког краја. Поређења су, сходно Кнежевићевој класификацији, систематизована на права и супротна поређења, а такође је успостављена и разлика између *пословичких поређења*, која имају функцију правих пословица, и *поређења у дословном смислу* без пословичког значења којима смо се у раду и бавили. С обзиром на то да лесковачки говор значајно одступа од српског књижевног стандарда, на крају рада, као посебан прилог, дат је Речник мање познатих речи, који ће, надамо се, омогућити боље разумевање понуђене грађе.

Кључне речи: „у обичај узете ријечи“, пословице, поређења, кратки говорни облици

Вук Стефановић Караџић насловио је своју књигу *Српске народне пословице и друге различне као оне у обичај узетје ријечи*, при чему је пословичке исказе разделио на две скупине: на оне „које се свагда једнако говоре“ и на оне „које се различно говоре“ (КАРАЏИЋ 1967: 18). У „друге различне као оне у обичај узете ријечи“ можемо сврстати поређења која чине предмет нашег рада.

Поређење се дефинише као „зближавање, довођење у суоднос двију појава на темељу њихове сличности или подударана у једној или више особина, па се једна од тих појава сликовито приказује, објашњава, афективно појачава успоређивањем с другом“ (ДУКАТ 1992: 622), или као „необично захвална, експресивна, живописна и поетска грађа, од које постаје јак и сажет, фигуративан, онајпре метафорички израз. По својој каквоћи и намени поређења стоје на прелазу између говорних израза дословног и говорних израза преносног значења“ (КНЕЖЕВИЋ 1972: 12).

---

¹ danijela.kostadinovic@filfak.ni.ac.rs

Разлика између пословица и „у обичај узетих ријечи“, у које се убрајају и поређења, није оштра. Сходно томе, поређења би се могла поделити на поређења која се срећу у функцији правих пословица, а која бисмо могли подвести под одредницу *пословица поређења* (нпр. Брак си је ко лутрија; Жена си је ко гвоздена кошуља) и *поређења у дословном смислу*, дакле поређења без пословичког значења, која заправо и чине предмет нашег истраживања (нпр. Бел ко сирење, Развукује се ко пометина).

Поређења су била тема бројних истраживања у области народне књижевности, посебно у области паремиологије, науке која се бави испитивањем и тумачењем пословица и других кратких говорних облика. Овом приликом издвојили бисмо *Анџологију говорних народних умотворина* Миливоја В. Кнежевића у којој је аутор извршио поделу на права и супротна поређења. (КНЕЖЕВИЋ 1972: 12-13) У оквиру своје класификационе схеме Твртко Чубелић поређења третира само као подкуп пословица подводећи их под одредницу пословице-фразеологизми и истичући да је у овом „подкупу пословица фразеолошки карактер најпотпуније изражен. (ЧУБЕЛИЋ 1975: LXIV) Неки, пак, истраживачи и приређивачи, попут Марије Клеут, у својим класификацијама не одвајају поређења од осталих кратких говорних облика у чему су блиски Вуку Ст. Карацићу², али их разврставају по тематским скуповима о човеку, људском телу, жени, богу, ђаволу, свету, животу и смрти и слично. (в. КЛЕУТ 2010).

Прикупљањем и проучавањем пословица, изрека, поређења и других кратких говорних облика из лесковачког краја бавили су се Сергије Димитријевић (в. ДИМИТРИЈЕВИЋ 1954), Драгутин М. Ђорђевић (в. ЂОРЂЕВИЋ 1964: 54-58; ЂОРЂЕВИЋ 1970: 89-112), Јоца Михајловић (в. МИХАЈЛОВИЋ 1968: 107-113; МИХАЈЛОВИЋ 1970: 110-120), Данијела Костадиновић (в. КОСТАДИНОВИЋ 2000), али су се амбиције сакупљача, до појаве наше књиге *Добра мисла оро игра*, објављене 2000. године, завршавале на њиховом пописивању, без икаквих или недовољних покушаја да се оне систематизују и класификују (делимичан изузетак чине радови Јоце Михајловића).

² Иако је сам Вук Ст. Карацић посебну пажњу обраћао на питање како се и на који начин исказује и изражава пословички смисао и у складу с тим их поделио на оне које се „једнако говоре“ и оне које се „различно говоре“, дао је класификацију пословица по азбучном редоследу сврставајући пословице, изреке, поређења и друге кратке говорне облике у равноправну пословичку грађу, што је свакако допринело, како наводи Твртко Чубелић „прегледности и практичној, стручној употребљивости, док се је врло мало говорило о самим пословицама. Заправо ништа“ (ЧУБЕЛИЋ 1975: LVI).

Грађа коју нудимо у овом раду добрим делом је објављена у књизи *Добра мисла оро игра*, али смо је за ову прилику допунили новим поређењима које смо у међувремену забележили, а које прикупљамо, као и друге народне умотворине из лесковачког краја, више од десет година. Иако у књизи *Добра мисла оро игра* постоји знатно већи број поређења, од којих су многа преузета од других записивача и из различитих извора, ми смо се одлучили да овим радом прикажемо само она поређења која смо сами забележили на терену.

Будући да у народним поређењима из лесковачког краја срећемо две поредбене копуле „ко“ и „к`ко“, а да је поредбена копула „к`ко“, у којој је сачуван полуглас, данас готово избледела из говора Лесковчана, одлучили смо се за прву варијанту. Сам полуглас обележили смо у раду апострофом из практичних разлога иако сматрамо да је знак „ə“ (шва) прикладнији. Африкату „s“ у раду смо обележавали графемом „dz“.

С обзиром на чињеницу да лесковачки говор припада призренско-тимочкој зони српског језика, односно да се подручје лесковачког говора простире на северу до Брестовца, на југу и југоистоку до Пискупова, Власотинца и Грделице, али, како наводи Александар Белић, „не источније од пруге која везује Рамни дел и Купиновицу“ (в. БЕЛИЋ 1905), да је лесковачки говор у потпуности очувао своју српску, штокавско-екавску карактеристику, да обилује архаизмима, турцизмима, те да се у погледу лексике битно разликује од стандардног српског књижевног језика, као засебан прилог дали смо и Речник мање познатих речи како бисмо презентовану грађу учинили разумљивом ширем читалачком аудиторијуму. Из истих разлога, уз поједина поређења навели смо и додатна објашњења.

У даљем тексту прилажемо грађу коју смо, по угледу на поменуту Кнежевићеву класификацију, систематизовали на тај начин што смо поређења поделили на права и супротна поређења.

ГРАЂА:

а) права поређења

Ака се ко коло без наплат. Каже се за човека који узалуд ради. Лута без циља. (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*) Варијанту: **Ака се ко коло без наплати** забележио је Драгутин М. Ђорђевић (в. ЂОРЂЕВИЋ 1958: 659).

Балдиса ко пцето. (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)

Бачка се ко свиња у блато. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 149)

Бега ко ђавол од тамњан. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 149). Ово поређење

- забележили су и Сергије Димитријевић (в. ДИМИТРИЈЕВИЋ 1954: 46) и Драгутин М. Ђорђевић (в. ЂОРЂЕВИЋ 1958: 659).
- Бел ко сирење.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 149)
- Бел ко булка.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 149)
- Бере ко пета гној.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 149). Ово поређење забележили су и Сергије Димитријевић (в. ДИМИТРИЈЕВИЋ 1954: 63) и Јоца Михајловић (в. МИХАЈЛОВИЋ 1968: 110).
- Бесан ко куче к`д га пуштив од ланац.** (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
- Бечи се ко крава на изјаловче.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 149)
- Бије ко Св. Илија.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 149)
- Блаји ко овца.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 149)
- Блед ко да му је ташта исисала крв.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 149)
- Бодe ко с иглу.** (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
- Бодe ко с ножеви.** (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
- Буљи ко буљина.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 150)
- Ватија се за реч ко пијан за тарабу.** (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
- Ватија се ко сироме за патку.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 150)
- Вије ко задушна баба.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 150)
- Вије се ко црв у рану.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 150.) Ово поређење забележили су и Сергије Димитријевић (в. ДИМИТРИЈЕВИЋ 1954: 64), Драгутин М. Ђорђевић (в. ЂОРЂЕВИЋ 1958: 661) и Јоца Михајловић (в. МИХАЈЛОВИЋ 1968: 112).
- Вика ко по орла.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 150)
- Води га ко краву с јулар.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 150)
- Водив се ко петак и субота.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 150)
- Водив се ко Сима и Дима.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 150)
- Врзали смо се за Лесковац ко куче за сицимку.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 150)
- Врну се ко посран голуб.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 150. Ово поређење пронашли смо у књизи Добривоја С. Каписазовића *Лесковачке заврзламе и чарламе* (в. КАПИСАЗОВИЋ 1980: 16).
- Вртив га ко точак.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 151)
- Врти се ко брљива кокошка.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 151)
- Врти се ко кусо кравче.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 151)
- Врти се ко кусо куче.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 151)
- Врти се ко кусо петле.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 151)
- Вуче ко мрав.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 151)
- Вуче се ко згажено куче.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 151)
- Вуче се ко липсано маче.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 151)
- Вуче се ко липсотина.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 151)
- Вуче се ко метиљава овца.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 151)

- Вучев се ко црева.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 151)
Гига се ко на гигаље. (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
Глава му ко лојзарска кова. (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
Глава му ко буздован на Краљевића Марка. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 151)
Глава му ко на вола. (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
Гладан ко курјак. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 151)
Гладан ко кер. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 151)
Гледа ко крава мртво теле. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 151)
Гледа ко Карча бивол. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 151)
Гледа ко младенева. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 152)
Гледа ме ко да сам му сви живи заклаја. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 152)
Глића ко шатка трице. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 152)
Глође ме ко куче коску. (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
Глође ме ко свињску ногу. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 152)
Глув ко топ. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 152)
Глуп ко танакија. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 152)
Глуп ко Торник. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 152)
Глуп ко точак. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 152)
Гол ко пиштољ. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 152)
Д кће ко да има асму. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 152)
Дави га ко змија жабу. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 152)
Девојке ко сојке. (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
Девојче ко грутка. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 152)
Дигла главу ко гуска у маглу. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 152.) Ово по-ређење забележио је и Драгутин М. Ђорђевић (в. ЂОРЂЕВИЋ 1958: 663).
Дуже се ко попарен. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 152)
Добар ко врућ леб. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 152)
Добар ко лебац. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 152)
Дођо ко шугав зајац. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 153)
Досадан је ко стеница. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 153.) Варијанту: **До-садан ко стеница** забележио је Сергије Димитријевић (в. ДИМИ-ТРИЈЕВИЋ 1954: 54).
Дотерало се ко за сабор. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 153)
Дотерало се ко селско дете за куде доктора. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 153)
Дотерује се ко младенева. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 153)
Дочека ме ко на нож. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 153)
Дошеја ко гробник. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 153)
Дошеја ко коруба. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 153)
Дреме ко мува на мокра муда. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 153)

- Дреме ко младеневеста у нову кошуљу.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 153)
- Дреме ко сојка на југовину.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 153.) Ово поређење забележили су и Сергије Димитријевић (в. ДИМИТРИЈЕВИЋ 1954: 59) и Драгутин М. Ђорђевић (в. ЂОРЂЕВИЋ 1958: 663)
- Држи ко за очи.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 153)
- Жљува ко да једе сламу.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 153)
- Жмије ко коњ на празно јасле.** (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
- Жмије ко мачка испод накладено кубе.** (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
- Жмије ко ћуран на мотку.** (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
- Жут ко восак.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 153)
- Жут ко лимун.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 153)
- Жут ко свећа.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 154)
- Забраздија ко вол у купус.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 154)
- Забрљавила се ко мачка у сланину.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 154)
- Забуљија ко маче уз бучку.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 154)
- Завива ко кучка на месечину.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 154)
- Загореја ко цигански тигањ.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 154)
- Загракаше ко чавке на мршу.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 154)
- Задробија ко млински камен.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 154)
- Задужија се ко Грчка.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 154)
- Зазнојија се ко да је парадаје под леју садија.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 154)
- Залепија се ко дроз за грозје.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 154)
- Залепија се ко таксена марка.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 154)
- Залетеја се ко куче за воду.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 154)
- Залетеја се ко мушица на сирутку.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 154)
- Залића ко муве гомна.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 154)
- Заоди ко маче око бучку.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 155)
- Запатали се ко пировина.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 155)
- Запеја ко нерез.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 155)
- Запеја ко свиња на јер`м.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 155.) Ово поређење забележио је и Драгутин М. Ђорђевић (в. ЂОРЂЕВИЋ 1958: 664).
- Запенија ко сивоња.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 155)
- Заудара ко цибра.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 155)
- Збори ко да му је врућ качамак у уста.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 155)
- Збори ко из б`чу.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 155)
- Збори ко из кацу.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 155)
- Збори ко да му је гомно под језик.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 155)
- Збраја се ко терајеж.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 155)
- Збрали се ко да игра мечка.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 155)

- Згази га ко Паћа питу.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 155)
- Згрчија се ко да га је сраћка уватила.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 155)
- Здрав ко тресак.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 156)
- Здрвенија се ко кочан.** Каже се за оног ко се смрзнуо или за оног ко је преминуо. (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
- Зинуја ко клен.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 156)
- Знаје га ко лошо време.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 156)
- Игра ко на воду.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 156)
- Игра ко на млад месец.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 156)
- Идев ко на почудиште.** (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
- Иде ко алва.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 156)
- Иде ко вејка.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 156)
- Иде ко подмазано.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 156)
- Избуљила очи ко цивцан груди.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 156)
- Извалија се ко шаров пред праг.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 156)
- Изврзани ко свињска црева.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 156)
- Издиза се ко маче од таван.** Каже се кад се неко превише хвали или говори глупости. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 157)
- Издуја се ко да су га челе јеле.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 157)
- Издуја се ко теле у росну детелину.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 157)
- Изели прасе ко мачка миша.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 157)
- Израснула ко топола.** (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
- Израснула ко бучумика уз клозет.** Каже се кад се жели умањити девојачка лепота. (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
- Изровија очи ко бивол.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 157) Ово поређење забележио је и Сергије Димитријевић (в. ДИМИТРИЈЕВИЋ 1954: 42).
- Изрота га ко бивол кучку.** Каже се кад неко неког нагрди. (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*) Варијанту: **Изротаја га ко бивол кучку** забележио је и Драгутин М. Ђорђевић (в. ЂОРЂЕВИЋ 1985: 211).
- Има дупе ко шиник.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 157)
- Имам груди ко амбар, па берем, берем, берем, док неки пут све одјед`нпут не издушим.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 157)
- Искривила се ко притка за леју.** (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
- Искрши га ко кисел леб.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 157)
- Искрши гу ко стару канту.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 157)
- Искуба гу ко кокошку.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 157)
- Исполегали ко кокошке.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 157)
- Исправија се ко да има кол`ц у грбину.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 157)
- Испречија се ко дирек.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 157)
- Испрсија груди ко цивцан.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 157)
- Истега се ко јалова лесица.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 157)

- Иструћали се ко праці.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 157)
- Исуши се ко чемерика.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 157)
- Ишчокљан ко меанциски праг.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 157) Ово по-ређење забележио је и Сергије Димитријевић (в. ДИМИТРИЈЕВИЋ 1954: 47).
- Ицепен ко циганско решето.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 158)
- Ицепи га ко ловција зајца с дрмлију.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 158)
- Ицепи га ко пиле дзиву.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 158)
- Ицепи га ко поганци празну врећу.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 158)
- Ицепи га ко поп сарму на задушницу.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 158)
- Ицепи га ко свиња мрсан цак.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 158)
- Ицепи га ко сељак ладно пиво пред задругу.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 158)
- Ицепи га ко шифон.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 158)
- Јак ко бик.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 158)
- Јаша га ко вола.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 158)
- Јаша га ко магарца.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 158)
- Једе ко свиња.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 158)
- Јури га ко Бог ђавола.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 158)
- К`к`в је ко да је на бућку ватан.** Каже се за неугледног човека. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 158)
- Ко рипчики без воду.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 158)
- Ква је ко караконцула.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 158) Варијанта: **Каква је ко караконцула** среће се у *Речнику лесковачког говора* Бране Митровића (в. МИТРОВИЋ 1984: 143).
- Клати се ко муда у косидбу.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 158)
- Клати се ко патка у зору.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 158)
- Кљује ме ко сврака мрзло гомно.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 159)
- Ко да га је крава жвакала.** Каже се за неуредног човека. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 159)
- Ко да га је одсекла од гузицу.** Каже се кад личи на неког, обично се мисли на мајку или на оца. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 159)
- Ко да га фрљи поза мене.** Јести, а не заситити се. У истом значењу често се користи и изрека: **Дадо га на ђавола.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 159)
- Ко да једе тел.** Каже се за мршавог човека. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 159)
- Ко да је у земљу пропало.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 159)
- Ко да капку крв нема.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 159)
- Ко да леб неје јеја.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 159)
- Ко да сам га попарија с врелу воду.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 159)

- Ко да му је од татка остануло.** (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
Ко с ексери да се рани. Каже се за мршаваг човека. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 159)
- Крије се ко змија ноге.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 159)
Л же ко недокрстен. (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
Л же ко куче. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 159)
Л же ко стар Циганин. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 159)
Л же ко Циганка. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 159)
Л жљив ко сојка. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 159)
Лаје ме ко куче. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 159)
Лапка ко куче. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 160)
Легло ко мртвак у сандук. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 160)
Лепив гим се паре за прсти ко чичак за руно. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 160)
- Лепи се ко крљеж за овцу.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 160)
Лепи се ко шамар за будалу. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 160)
Лепи се ко шамар за тил. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 160)
Лизнуја ко куче полог. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 160)
Личив ко јајце на јајце. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 160)
Личив ко расечена јабука. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 160)
- Ломоти ко празна воденица.** (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*) Варијанту: **Ламоти ко празна воденица** забележили су Сергије Димитријевић (в. ДИМИТРИЈЕВИЋ 1954: 54) и Драгутин М. Ђорђевић (в. ЂОРЂЕВИЋ 1958: 668; ЂОРЂЕВИЋ 1970: 95). Ми смо се одлучили за глаголски облик „ломоти“, јер смо тако чули од извора.
- Лош ко лош д`н.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 160)
Луња се ко глува кучка. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 160)
Луња се ко крња крава. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 160)
Љуто ко цинче. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 160)
Мава ко поп с кандилницу. (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
Маје се ко глува кучка. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 160)
Маје се ко недобивен. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 160)
Маје се ко убивен у главу. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 161)
Мек ко душица. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 161)
Меље ко клопетало. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 161)
Меље ко празна воденица. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 161)
Мења ги ко матрапаз коњи. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 161)
Мења ги ко чарапе. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 161)
Мрачно ко у чижму. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 161)
Мрда ко да су ву кондрци у дупе. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 161)
Мртав ко свећа. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 162)

- Мува се ко муда кроз цепене гаће. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 161)
Мучи се ко ђавол у тињу. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 161)
Навалија ко Здравко на спржу. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 161)
Навалиле ко чавке на мршу. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 162)
Нагорела ко циганска тојага. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 162) Варијанту: Нагореја ко циганска тојага забележио је Сергије Димитријевић (в. ДИМИТРИЈЕВИЋ 1954: 37).
Награиса ко жути. (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
Нагрнули ко јагањчики на туђ тор. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 162)
Надуја се ко да је с осе спаја. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 162)
Напатили се ко зајци. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 162)
Натрпано ко у цигански логор. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 162)
Нашаран ко ускршње јајце. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 162)
Не дава ко куче коску. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 163)
Не двојив се ко Б`дњи вечер и Божић. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 163)
Не сматра ме ко куче у јендек. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 163)
Ништо си не знаје ко животињка к`д се окоти. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 163)
Облића ко стршљен око трмку. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 163)
Образи му ко детиње дупе. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 163)
Обрћа се ко жер. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 163)
Овртеја се ко зло време око голога човека. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 163)
Остаде ко посран. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 163)
Офуцан ко стар цулов. (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
Офуцана ко манастирска мачка. (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
Очи су му ко дзивт. (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
Очи су му ко филцани. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 164)
Паде ко камен. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 164)
Паде у севдак ко сливче у гомно. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 164)
Паднуја ко плот. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 164)
Пасује ко шамар по шију. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 164)
Пијан ко буре. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 164)
Пијан ко гузица. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 164)
Пијан ко земља. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 164)
Пијан ко летва. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 164)
Пијан ко љуљка. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 164)
Пијан ко маљца. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 164)
Пијан ко чеп. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 164)
Пије ко смук. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 164)
Пије ко сунђер. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 164)

- Пишти ко црв у дрво. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 164)
Пландује ко сојка у примку. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 164)
Подуја ко челарски приправник. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 165)
Познавам га ко црвено јајце на Велигден. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 165)
Поје ко славуј из бару. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 165)
Покварен ко мућак. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 165)
Помодреја ко жељудица. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 165)
Помодреја ко измрзли купус. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 165)
Потура ко кукавица јајце. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 165)
Поцрвенеја ко сува поприка. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 165)
Прди ко задружна кобила. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 165)
Прди ко јабукарска кобила. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 165)
Прди ко кобила к`д гу претоварив у купус. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 165)
Прежива ко крава. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 165)
Прежава ко кукумевка. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 165) Ово поређење забележио је и Јоца Михајловић (в. МИХАЈЛОВИЋ 1970: 112)
Преплића ноге ко метиљава овца. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 165)
Претопара се ко гледана курва. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 165)
Прореди ми зуби ко тарабе. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 166)
Протеза се ко гладна година. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 166)
Пукла му челенка ко тиква. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 166)
Пун ко буре. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 166)
Пун ко око. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 166)
Пуштило корење ко ора. (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
Работи ко сат. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 166)
Работи ко тресак. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 166)
Работи ко Црнац. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 166)
Радује се ко дете за сиску. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 166)
Ражљебила се ко Тривунова кобила. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 166)
Разбацано ко пролив по цбуње. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 167)
Развртела дупе ко удовица. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 167)
Развукла се ко глиста на кишу. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 167)
Развукује се ко пометина. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 167)
Разјарен ко курјак. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 167)
Разлетели се ко коледари. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 167)
Распучија се ко лубенче. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 167)
Распучија се ко тиква. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 167)
Растезав се ко свињска црева. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 167)
Растресла се ко крава. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 167)

- Расушија се ко буре. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 167)
 Рацавтела се ко петунија. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 167)
 Рацавтела се ко ружа. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 167)
 Раширија се ко ага. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 167)
 Раширија се ко да је цел свет освојија. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 167)
 Раширија се ко кокошка над пилики. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 167)
 Раширија се ко пировина. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 168)
 Рије ко свиња с прњицу. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 168)
 Ринта ко кирицијски коњ. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 168)
 Рипа ко заклана кокошка. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 168)
 Ружан ко куче у цегер. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 168)
 Ружан ко лопов у дванес. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 168)
 Рутав ко мајмун. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 168)
 Сама ко глува кучка. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 168)
 Свађав се ко јетрве. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 168)
 Свађав се ко Цигани. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 168)
 Седи ко Турчин. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 168)
 Седи ко на игле. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 168) Варијанту: Седи ко на чепељушке (чепељушка=игла), забележио је Брана Митровић (в. МИТРОВИЋ 1980: 364).
 Сикти ко змија троглавка. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 168)
 Скрестила руке ко богомољка. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 169)
 Смотаја се ко клубе. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 169)
 Смуца се ко божјак. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 169)
 Сп`шкаја се ко неполивена поприка. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 169)
 Спије ко гузица. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 169)
 Спије ко заклан. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 169)
 Спије ко заклано јагње. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 169)
 Спије ко на грању. Има лак сан. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 169)
 Спегла се ко две паре у кесу. Каже се за жену која је циција. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 169)
 Стиснуја се ко да га је мајка у стипсу бањала. Каже се за мушкарца који је циција. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 169)
 Страшљив ко зајац. (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
 Сув ко вејка. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 170)
 Сув ко притка. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 170)
 Сув ко тутка. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 170)
 Сув ко ч`чкалица. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 170)
 Тврд ко камен. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 170)
 Тврдоглав ко мазга. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 170)
 Тепан ко бивол у купус. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 170)

- Тепан ко турски младожења.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 170)
- Тера га ко ђавол Циганина.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 170)
- Тера га ко керови зајца низ брег.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 170)
- Тешко ко туч.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 170)
- Траска ко стара воденица.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 170)
- Треба ми ко лебац.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 170)
- Тресев му се руке ко да је аманет изеја.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 170).
Ово поређење забележио је и Драгутин М. Ђорђевић (в. ЂОРЂЕВИЋ 1958: 675).
- Тресе глас ко куче ланац.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 170)
- Тресе се ко да је живци изгубија у рат.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 170)
- Тресе се ко кучка од суви бес.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 170)
- Тресе се ко питије.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 170)
- Тресе се ко прут.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 170)
- Тропа ко маче на таван.** Каже се кад неко говори глупости. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 170)
- Тропа ко танакија.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 170)
- Трпи ко кучка.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 171)
- Трупа с ноге ко коњ.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 171)
- Трчи ко ждребе пред руду.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 171)
- Трчи ко клисар.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 171)
- Трчи ко овца на сол.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 171)
- Ће плати ко вук с кожу.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 171)
- Ћу пукнем ко крљеж.** Обично од муке. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 171)
- Ћу се утепам ко сироче.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 171)
- Ћутиш ко клен.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 171) Ово поређење пронашли смо у књизи Ненада Кражића *Будење, (монодраме и драмолети)* (в. КРАЖИЋ 1981: 10).
- Ћути ко купен пет`л.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 171)
- Ћути ко курва.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 171)
- Ћути ко млатка у понеденик.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 171)
- Ћути ко мулац.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 171)
- Ћутање ко на парастас.** (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*) Ово поређење пронашли смо у књизи Сретена Динића *Наша рабоџа*, комад из лесковачког живота с певањем у пет чинова (в. ДИНИЋ 1925: 38).
- Убава ко лутка.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 171)
- Убачкаја се ко прасе.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 171)
- Угојила се ко мечка.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 172)
- Ударија ко вол на јер`м.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 172)
- Ударили га ко дзиву од калдрму.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 172)
- Удрвила се ко да је прогутала мотку.** Каже се за уображену жену. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 172)

- Улетеја ко шаче у брзак.** Каже се када неко донесе исхитрену одлуку, или га преваре. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 172)
- Унуче ко куче.** (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
- Уозбиљија се ко маче уз бучку.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 172)
- Уозбиљија се ко прасе кад мочка.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 172)
- Уплеја се ко пиле у кучине.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 172)
- Урасја ко гомно у траву.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 172)
- Успрчија косу ко пет`л кресту.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 172)
- Усукала се ко куса биволица.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 172)
- Утврдија главу ко коњ.** Каже се за тврдоглавог човека. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 172)
- Утепа се ко маче од таван.** Каже се кад неко изговори глупости. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 172)
- Утовила се ко свиња рањеница.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 172)
- Утрпује се ко гра на Божић.** Каже се за наметљиву особу. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 173)
- Ућутаја се ко млатка.** (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
- Уштркљала се ко крава.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 173)
- Фаћа ги ко паук муве у мрежу.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 173)
- Цвили ко змија у трн.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 173)
- Цвили ко кучка на ланац.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 173)
- Целивав се ко тетке на пијац.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 173)
- Целивав се ко Цигани на вашар.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 173)
- Црвен ко рак.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 173)
- Црн ко ђавол.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 173)
- Црн ко катран.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 173)
- Црн ко дзивт.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 173)
- Чека га ко печен леб.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 173)
- Чеша се ко шугава овца.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 174)
- Чивта се ко бесна кобила.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 174)
- Чува ко девојка поштење.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 174)
- Цгаје ко Циганка.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 174)
- Шарен ко сврака.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 174)
- Шепури се ко гугутан.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 174)
- Шетав ме ко певаљку.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 174)
- Шири се ко врабац у дуд.** Каже се за хвалисавог човека. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 174)
- Штрба баба ко тестера.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 174)

б) сујројна поређења

- Бодe ко ћорав манистра.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 150)
Весело ко на погробину. (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
Воли гу ко кучики Циганку. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 150)
Волив се ко миш и мачка. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 150)
Воли га ко квачка црну врцу. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 150)
Вредан ко доњи воденични. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 150)
Голем ко глава у маче. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 152)
Гоји се ко змија на трн. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 152)
Дете ко бомбонче на ластешче: куде га од`пнеш, там одлети. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 152)
Добар ко јабука благичка. Кажe се за рђавог човека. Уместо поређења често се у истом значењу употребљава само изрека: **Благичка јабука.** (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 152) Варијанту: **Добар ко благичка јабука** забележио је Сергије Димитријевић (в. ДИМИТРИЈЕВИЋ 1954: 37)
Држи ко чичак за огледало. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 153)
Држи се ко Коце симиција за тарабу. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 153)
Зрел ко гњила крушка. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 156)
Истискује се ко гладан на срање. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 157)
Лети ко мува без главу. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 160)
Личи му ко катанац на кочину. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 160)
Личи му ко на магаре самар. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 160)
Личи му ко на пиле сиске. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 160)
Личи му ко на Циганче дзива. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 160)
Мазна ко невеста пред прво спање. Кажe се за лукаву особу. (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
Миран ко бува у гаће. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 161)
Надуја се ко р`жен леб. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 162)
Неће пијење ко божјак баницу. (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*) Варијанту: **Не воли пијење ко божјак баницу** забележио је Сергије Димитријевић (в. ДИМИТРИЈЕВИЋ 1954: 79).
Обелеја образ ко чавка чело. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 163)
Огојила се ко претка за парадајс. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 163)
Окретан ко бивол у тињу. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 163)
Опасан ко штрба мачка и згажен терајез. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 163)
Плива ко секирче. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 164)
Пожурија ко жељка преко угар. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 165)
Покретан ко доњи воденични. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 165)
Почистили ко лесица с реп. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 165)

- Прати ме срећа ко куче тојага. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 165)
Притресја се ко сиром за волови. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 165)
Провеја се ко бос по трње. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 165)
Провеја се ко куче на мос. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 166)
Пун с паре ко жаба с длаку. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 166)
Работи ко врзан. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 166)
Развртела дупе ко сиротињско н`ће. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 167)
Разбира се ко могоаре у кантар. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 167)
Развијен ко цивцан у колена. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 167)
Развијотка ко мотка. (КОСТАДИНОВИЋ: *рук. збирка*)
Развреднила се ко снајка у понеденик. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 167)
Разуме се ко Марица у кантар. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 167)
Разуме се ко Марица у онуј работу. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 167)
Саставили се ко гроб и крстача. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 168)
Све знаје ко селска учитељица пред пендзију. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 168)
Сигуран ко врбов клин. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 168)
Сија се ко цигански тигањ. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 168)
Среди га ко Зорка Благоју са секирче. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 169)
Среди га ко Панта бабу за Врбицу. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 169)
Средија га ко свиња бачу. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 169)
Уватија се ко ћорав за тојагу. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 171)
Ужива ко маче у детиње руке. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 172)
Ужива ко миш у гвожђарску радњу. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 172)
Фаћа се за реч ко смола за кучину. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 173)
Фираје ко зеље у дупе. (КОСТАДИНОВИЋ 2000: 173)

Цитирана литература

- БЕЛИЋ, Александар. *Дијалекти источне и јужне Србије*. Београд: Српска краљевска академија, 1905.
- ДИМИТРИЈЕВИЋ, Сергије. *Грађа за проучавање Лесковца и околине*. Св. I. Лесковац: Напредак, 1954.
- ДУКАТ, Здеслав. „Поређење (поредба)“. *Речник књижевних термина*. 2. допуњено изд. Београд: Нолит, 1992, стр. 622-623.
- БОРЂЕВИЋ, Драгутин М. *Животи и обичаји народни у Лесковачкој Морави*. Књ. 31. Београд: Научно дело, 1958, стр. 655-657, 659-678.
- БОРЂЕВИЋ, Драгутин М. „Народне изреке и пословице“. *Наше стварање* VIII/1-4 (1964): 54-58.

- ЂОРЂЕВИЋ, Драгутин М. „Нешто о лесковачким народним умотвори-
нама“. *Наше стварање* VII/1-2 (1970): 89-112.
- КАРАЦИЋ, Стефановић Вук. *Српске народне пословице*. Приредио Ми-
рослав Пантић. Београд: Просвета, 1967.
- КЛЕУТ, Марија (прир.). *Једнославни облици народне књижевности*.
Нови Сад: ИЦ Матице српске, 2010.
- КНЕЖЕВИЋ, Миливоје В. (прир.). *Антологија говорних народних умот-
ворина*. Нови Сад /Београд: Матица српска/Српска књижевна зад-
руга, 1972.
- КОСТАДИНОВИЋ, Данијела (прир.). *Добра мисла оро игра*. Књ. 1.
Ниш: Центар за научна истраживања САНУ/СГ за српски језик и
књижевност, 2000.
- МИХАЈЛОВИЋ, Јоца. „Лесковачке изреке“. *Наше стварање* XV/1-2
(1968): 107-113.
- МИХАЈЛОВИЋ, Јоца. „Лесковачке пословице“. *Наше стварање* XVII/5-
7 (1970): 110-120.
- ЧУБЕЛИЋ, Твртко (ур.). *Усмене народне пословице, ипшлице, загонет-
ке*, Загреб: Либер, 1975.

Извори

- ДИНИЋ, Сретен. *Наша работња (комад из лесковачког живописа с пе-
вањем у ипш чинова)*, Ниш: Св. цар Константин, 1925.
- ДИМИТРИЈЕВИЋ, Сергије (ур.). *Грађа за проучавање Лесковца и околи-
не*. Св. I. Лесковац: Напредак, 1954.
- ЂОРЂЕВИЋ, Драгутин М. *Живош и обичаји народни у Лесковачкој Мо-
рави*, Београд: Научно дело, 1958, стр. 655-657, 659-678.
- КОСТАДИНОВИЋ, Данијела (прир.). *Добра мисла оро игра*. Књ. 1. Ниш:
Центар за научна истраживања САНУ/СГ за српски језик и књижев-
ност, 2000.
- КОСТАДИНОВИЋ, Данијела. *Рукописна збирка*.
- КРАЖИЋ, Ненад. *Будење, (монодраме и драмолеш)*. Власотинце, 1981.
- МИТРОВИЋ, Брана. *Речник лесковачког говора*. Књ. 32. Лесковац: На-
предак, 1984.
- МИХАЈЛОВИЋ, Јоца. „Лесковачке изреке“. *Наше стварање* XV/1-2
(1968): 107-113.
- МИХАЈЛОВИЋ, Јоца. „Лесковачке пословице“. *Наше стварање* XVII/5-
7 (1970): 110-120.

Danijela D. Kostadinović

FOLK COMPARISONS FROM LESKOVAC

Summary

The paper exemplifies some of the findings from the collection *Dobra misla oro igra*, published in 2000. Taking into consideration Knezevic's classification of folk comparisons, the material is systematized into real and opposite comparisons; having in mind that the dialect in Leskovac is significantly different from the Serbian literary standard, the dictionary of unknown words is given in the appendix.

Прилог

Речник мање познатих речи

акам, несвр. 1. муштрам, прогоним; 2. узалудно се трудим; 3. злостављам, физички искориштавам; 4. грдим.

ба́чкам се, несвр. купам се у блатњавом виру.

бо́жјак, м. просјак, убоги човек.

брљив, прид. блесан, лудак.

бућка, ф. бућкалица.

бучумйка, ф. л. врста отровне зељасте биљке.

вејка, ф. грана.

гигаље, ф. мотке са раклама за ходање преко мочварног земљишта.

глићам, несв. гутам

дирек, м. греда; дрвени стуб.

жељка, ф. корњача.

жељудица, ф. желудац живине, бубац.

жер, м. жеравица, жар.

жмијем, несвр. жмуриим.

карако́нцула, ф. вештица.

ка́рча, прид. црномањаст.

клопета́ло, н. 1. звоно овна предводника; 2. даска за објављивање црквене службе.

колó, н. точак.

ко́ндрк, м. немирлук, несташлук, враг.

кору́ба, ф. кора.

коча́н, м. корен кукурузног клипа.

кукума́вка, ф. 1. кукумавка; 2. жена која плаче, нариче.
љу́љка, ф. љуљашка.
маљица, ф. маљ.
матрапа́з, м. трговац разноврсном марвом.
мрша, ф. стрвина.
му́лац, мазгов.
нерéз, м. вепар за бокорење свиње.
погрóбина, ф. загробно јело и пиће.
полóг, м. јаје које се стално налази у кокошињем гнезду, насад.
помéтина, ф. 1. постељица; 2. нечистоћа, прљавштина.
почу́диште, н. чудо, призор.
примка, м. справа за ловљење птица.
прњица, ф. њушка, нос.
сéвдак, м. љубав, љубавна чежња и страст.
сицимка, ф. узица, парче канапа.
сп`шкам се, свр. ослабим, истопим се, иструлим, скапам се.
спáштра, ф. лош, рђав посао.
спрéгнем, свр. удвостручим.
танакија, ф. лим.
тел, м. 1. жица; 2. метални конач за вез.
терáјеж, м. јеж.
тил, м. врат, задњи део врата.
трмка, ф. кошница од прућа и сламе, вршкара.
трóпам, несвр. лупам, стварам буку.
ту́тка, ф. сасушена стабљика конопље.
филца́н, м. шољица за кафу.
фира́јем, несвр. напредујем, развијам се.
челéнка, ф. средина главе, лобања.
чепáтим се, несвр. дерем се, вичем.
дзива, ф. слина.
дзивт, прид. црн.
цга́јем, несвр. упорно тражим.
цивца́н, м. врабац.
цинче, н. 1. ситна, љута папричица; 2. неразвијено ситно дете.
цулóв, м. пас.
шиник, м. суд за мерење жита.

